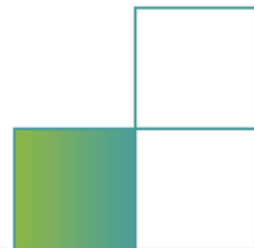

Jaarverslag VTH- basistaken Fryslân 2024

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Resultaten	4
2.1.	Regionaal programma (toezicht)	5
2.2.	Lokaal programma	8
2.3.	Regulering.....	11
2.4.	Ketentoezicht (regionaal uitgevoerd)	12
2.6.	Collectieve taken	14
3.	Monitoring en vervolg.....	18
4.	Bijlage - Begrippenlijst	19

1. Inleiding

Op 14 december 2023 stemde het algemeen bestuur van de FUMO in met het jaarprogramma VTH Fryslân Basistaken 2024 en heeft dit ter vaststelling aangeboden aan de deelnemers. Het jaarprogramma betreft alle basistaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving in Fryslân.

Dit jaarverslag laat op hoofdlijnen zien hoe de uitvoering van de reguliere VTH-taken voor inrichtingsgebonden en niet-inrichtingsgebonden basistaken gedurende het kalenderjaar 2024 verliep. We gaan hier in op de uitvoering van de verschillende onderdelen van het jaarprogramma op het schaalniveau van Fryslân. In separate rapportages (zoals de tertaalrapportages) gaan we in op de uitvoering van taken op deelnemersniveau.

Wettelijk kader

Op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) - dat het Besluit omgevingsrecht (Bor) vervangt onder de Omgevingswet - bekijken we periodiek of de in het uitvoeringsprogramma opgenomen activiteiten zijn uitgevoerd en in hoeverre ze bijdroegen aan het behalen van de gestelde doelen. Het jaarverslag vormt een belangrijk onderdeel van deze beleidscyclus. In dit document evalueren we de uitvoering van het uitvoeringsprogramma zoals vastgelegd in het jaarprogramma 2024.

Vaststelling

Dit jaarverslag is op 19 juni 2024 door ons dagelijks bestuur (DB) behandeld. Na vaststelling krijgt het algemeen bestuur (AB) de rapportage ter kennisneming aangeboden en delen we het gelijktijdig met de colleges van Burgemeester en Wethouders, Gedeputeerde Staten en het dagelijks bestuur van het Wetterskip. Zij kunnen deze rapportage gebruiken om hun gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip te informeren.

2. Resultaten

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de verschillende onderdelen uit het jaarprogramma VTH-basistaken. Dit zijn het regionaal programma, het lokaal programma, het ketentoezicht en de collectieve taken.

Het jaarprogramma VTH Fryslân 2024 voor de basistaken is opgesteld op basis van de uitgangspunten in het VTH-beleid Fryslân voor basistaken, rekening houdend met de uitkomsten van de hierbij behorende risicoanalyse en vastgestelde kengetallen. De bedrijven die we in 2024 controleerden, zijn op basis van het risicomodel ingepland. Bij de totstandkoming van het jaarprogramma over 2024 is op basis van het risicomodel gekeken naar:

- de risicoscore van de branche en de activiteiten;
- de datum van de laatste reguliere controle;
- of er sprake is van aandachtsbedrijven (bijvoorbeeld politiek gevoelig);
- de Landelijke Handhaving Strategie Omgevingswet (LHSO)-score.

2.1. Regionaal programma (toezicht)

Het regionale programma omvat ook in 2024 alleen toezichtstaken. Met de branche-aanpak controleren we op regionaal niveau gericht op aspecten die voor een specifieke bedrijfstak aandacht vragen. Deze focusgebieden zijn in het jaarprogramma 2024 in tabel 3 (de aspectenlijst) uitgeschreven.

In 2024 is voor het regionale programma een totaal van 6.000 uur begroot, verdeeld over zeven branches:

1. afval;
2. intensieve veehouderij;
3. vuurwerk;
4. vergisters;
5. groothandel, distributiecentra en opslagbedrijven;
6. toezicht op Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);
7. beoordeling elektronische milieujaarverslagen (e-MjV controle).

De voortgang van het regionale programma wordt zowel in uren als per branche uitgedrukt, waarbij we nauwgezet de tijdsbesteding per branche monitoren. In 2024 is ongeveer dertig procent van de totale toezichturen per gemeente besteed aan het regionale programma. Voor de zeven branches zijn binnen de 6.000 geplande uren, 419 controles gepland. Een overzicht van de uitgevoerde controles is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Realisatie regionaal programma 2024

Omschrijving	Controles (uitgevoerd)
1. Afval	80
2. Intensieve veehouderij	83
3. Vuurwerk	106
4. Vergisters	21
5. Groothandel, distributiecentra en opslagbedrijven	53
6. Zeer Zorgwekkende Stoffen	20
7. e-MjV	45
Totaal	430
Planning	419
Urenbesteding	7.860
Geplande uren	6.000

In 2024 voerden we in totaal 430 controles uit in het regionaal programma. Hiermee is een percentage van 103 procent behaald ten opzichte van de geplande controles. Voor het uitvoeren van deze controles zijn 7.860 uren ingezet, een percentage van 131 procent ten opzichte van de geplande uren.

De overschrijding van de geplande uren komt met name door de projecten ZZS en net niet-Seveso. Deze zaten in het regionale uitvoeringsprogramma. De bedrijven die we in dit programma op deze onderdelen controleerden, kenmerken zich door ingewikkelde processen en complexe wetgeving. De zogenoemde 'net niet-Seveso'-bedrijven vallen nét buiten de officiële Seveso-richtlijn (die geldt voor bedrijven met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen), maar hebben wel soortgelijke risico's. Omdat ze werken met gevaarlijke stoffen of complexe processen, vereisen deze controles extra zorg en tijd. Ook zijn de regels die op deze bedrijven van toepassing zijn vaak ingewikkeld. Dit alles maakt dat de uitvoering meer tijd kostte dan vooraf was ingeschat.

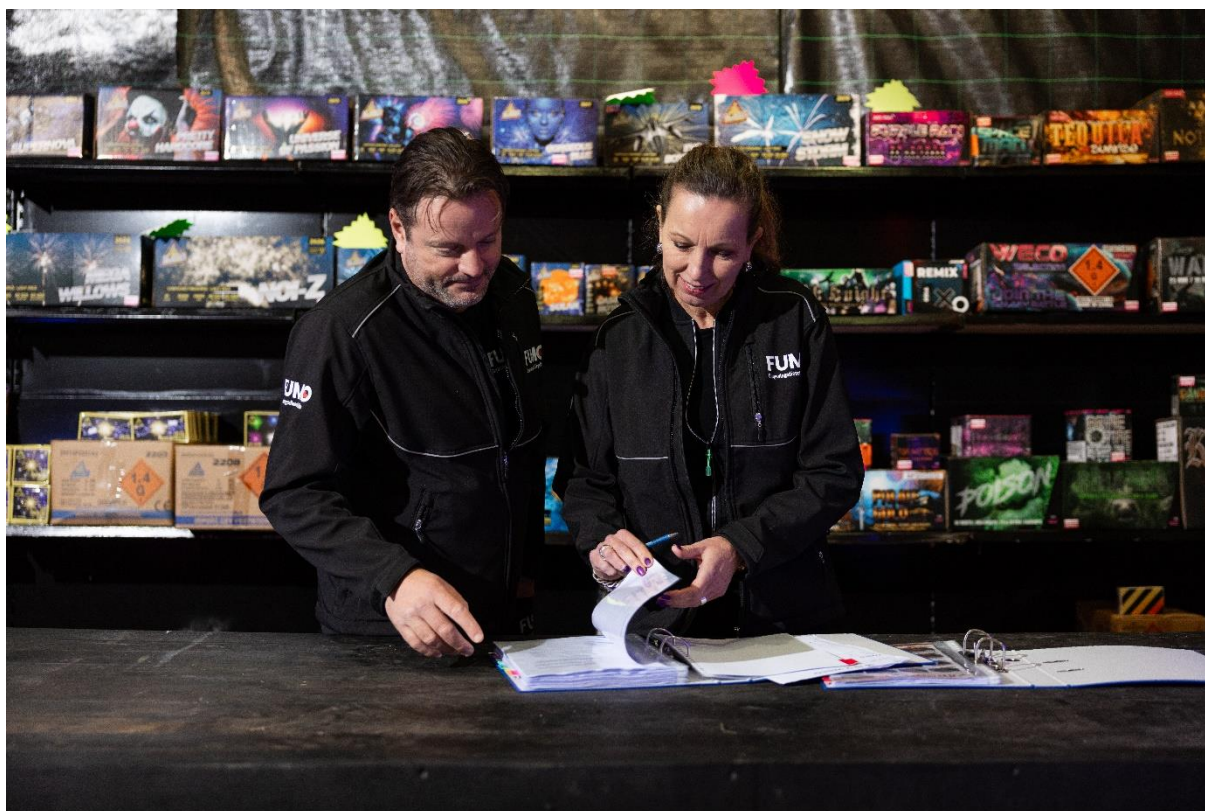
De afvalbranche liet opnieuw een hoog aantal overtredingen zien, waaronder vijf zware overtredingen in de LHSO-matrix. Dit zijn onder andere overtredingen met betrekking tot het opslaan van afvalstromen zonder juiste vergunningen en het niet melden van ongewone voorvallen met onomkeerbare gevolgen. Wel constateren we hier een lichte daling van acht procent ten opzichte van vorig jaar, wat betekent dat de naleving verbetert.

Binnen de veehouderij kwamen de meeste overtredingen voor bij het tanken van brandstof op het erf (29 procent), de opslag van mest (17 procent) en het niet treffen van verplichte energiebesparende maatregelen (12 procent). In een kleiner aantal gevallen voldeden de stalsystemen niet aan de normen voor ammoniakemissie (acht procent), wat voor directe milieuschade kan zorgen. Desondanks zien we hier een kleine daling in het totale aantal 'niet in orde'-controles.

Bij groothandels controleerden we of bedrijven voldeden aan de eisen rond energiebesparing, een veilige opslag van gevaarlijke stoffen en het onderhoud van koelinstallaties. Hier bleek dat in 47% van de controles deze niet in orde waren. Uit negen controles bleek dat de opslag van gevaarlijke stoffen niet in orde was. Bij acht bedrijven voldeden de koelinstallaties niet aan de geldende normen. Daarnaast kwamen overtredingen aan het licht op het gebied van energiebesparing en keuringen van koelinstallaties.

Bij de controles op vergistingsinstallaties richtten we ons op het gasdicht zijn van de installatie, de opslag van materialen, de verwerking van stoffen en het bijhouden van monitorgegevens. Dankzij de inzet van gasdetectiecamera's konden we in drie gevallen gaslekkages opsporen. Hier bleek dat de betreffende installaties niet volledig gasdicht waren. Door de actieve controle bij vergisters en de jaarlijkse controles met gasdetectiecamera's zien we ook een daling in het aantal klachten bij het milieu-alarmnummer.

Bij vuurwerkbedrijven zien we een stijging van 19 procent in het aantal 'niet in orde'-controles. Deze stijging komt met name doordat we meer controles uitvoerden dan was ingepland. We constateerden overtredingen zoals beschadigd vuurwerk, openstaande deuren en de aanwezigheid van consumentenvuurwerk dat niet meer verkocht mag worden, zoals vuurpijlen. Hoewel in deze gevallen niet werd voldaan aan de geldende voorschriften, zijn de overtredingen overwegend als licht ingeschaald. Ze vormden geen direct gevaar voor de omgeving. De stijging in het aantal overtredingen benadrukt wel het belang van blijvend toezicht en duidelijke voorlichting binnen deze branche.

In 2024 zijn bij geselecteerde bedrijven controles uitgevoerd op de aanwezigheid van onder andere zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in afvalwater. De controles richtten zich op het nemen en analyseren van watermonsters. In de praktijk bleek het in sommige gevallen echter niet mogelijk om representatieve monsters te nemen, vanwege het ontbreken van een geschikte afvalwaterstroom of monsternamepunt, wat de uitvoering van de controles bemoeilijkte.

De elektronische milieujaarverslagen waren bij tien controles niet in orde (24%) door ontbrekende informatie of het te laat indienen hiervan. We maken gebruik van de informatie uit het RVO portaal om te bepalen welke en hoeveel bedrijven meldplichtig zijn. Deze gegevens blijken in de praktijk niet altijd volledig of actueel, wat het lastig maakt om vooraf een nauwkeurige inschatting te maken van het aantal benodigde controles en de meldplichtige bedrijven.

Hoewel deze bevindingen laten zien dat naleving niet altijd vanzelfsprekend is, is het grootste deel van de overtredingen ingeschaald in het lichte segment van de LHSO-matrix. Dit betekent dat het meestal ging om administratieve of procedurele tekortkomingen, zonder direct gevaar of significante milieuschade. Tegelijkertijd onderstrepen de constatering van zwaardere overtredingen het blijvende belang van toezicht en handhaving. Deze kunnen namelijk wel degelijk risico's voor mens en milieu opleveren, wat maakt dat structurele controles noodzakelijk blijven.

Tabel 2 percentage niet in orde per branche

Omschrijving	Niet in orde
Afval	50%
Intensieve veehouderij	37%
Vuurwerk	20%
Vergisters	57%
Groothandel, distributiecentra en opslagbedrijven	47%
Zeer Zorgwekkende Stoffen	33%
e-MjV	24%

2.2. Lokaal programma

In de voorgaande paragraaf is de voortgang van het regionale programma (gezamenlijke prioriteit en gezamenlijke aanpak betreffende toezicht van branches) beschouwd. In deze paragraaf gaan we in op de lokale programma's. Deze bestaan uit reguleringstaken en lokale toezichtstaken.

Door de voortgang van de verschillende lokale programma's te volgen, ontstaat een compleet beeld van de uitvoering op lokaal niveau. De voortgang van de verschillende onderdelen op schaal van de individuele deelnemer zijn separaat beschreven in de tertaalrapportages. De algehele financiële verantwoording is opgenomen in de Jaarstukken FUMO 2024. De jaarstukken zijn, net als dit jaarverslag, geagendeerd voor de vergadering van het AB FUMO op 10 juli 2025.

Tabel 3 Uren realisatie lokaal programma

Omschrijving	Uren gepland 2024	Realisatie 2024	Percentage
Reguleringstaken	44.714	44.754	100,1%
Toezicht & Handhaving			
Regulier toezicht lokaal programma	38.687	35.652	92,2%
Asbest - regulering	3.361	2.852	84,9%
Bodem - regulering (gemeenten)	13.573	8.107	59,7%
Asbest - toezicht	2.022	1.518	75,1%
Bodem - toezicht (incl vrije veld toezicht) (gemeenten)	8.872	6.618	74,6%
Handhaving (gemeenten)	5.658	3.610	63,8%
Ketentoezicht (regionaal uitgevoerd)	5.440	5.849	107,5%
Overige niet-inrichting gebonden basistaken	10.123	13.440	132,8%
Totaal lokaal programma	132.449	122.401	92,4%

De volledige realisatie van het lokaal programma komt qua urenbesteding uit op 92,4 procent ten opzichte van de begroting. Deze afwijking is te verklaren doordat bij toezicht en handhaving minder her controles nodig waren dan vooraf was ingeschat. Ook maakten we meer uren in het regionaal programma waardoor er minder uren in het lokaal programma zijn gerealiseerd. Voor de reguleringstaken, zoals het afhandelen van meldingen en vergunningen, realiseerden we nagenoeg evenveel uren als begroot (100,1%).

Een deel van de werkzaamheden uit het regionaal programma, zoals vergunningverlening en handhaving, is vraaggestuurd. Dit betekent dat deze taken worden uitgevoerd wanneer er aanvragen of meldingen vanuit het werkveld binnenkomen. De tertaalrapportages van 2024 geven per gemeente een nadere toelichting op deze vraaggestuurde werkzaamheden.

2.2.1. Toezicht

2.2.1.1. Inrichting gebonden toezicht/controles

Toezicht bestaat uit een regionaal (Fryslân-breed) programma en een lokaal (deelnemer-specifiek) programma. In 2024 voerden we 1.783 controles (lokaal en regionaal) uit bij bedrijven in de sectoren industrie, afval en agrarisch. Hiervan zijn 1.353 controles lokaal uitgevoerd. Dit waren geplande aspectcontroles (gericht op een specifiek onderdeel) en integrale controles (gericht op het geheel).

In 36 procent van de aspectcontroles en in 43 procent van de integrale controles constateerden we overtredingen en was een hercontrole nodig. Bij het inschalen van de overtredingen in de LHSO-matrix bleek dat 89 procent van de overtredingen in het lichte LHSO-segment viel, vijf procent in het middensegment en zes procent in het zware segment. Wanneer de hercontrole ook niet in orde was, schaalden we de betreffende overtreding in een zwaarder segment van de LHSO-matrix in.

Tabel 4 Inrichting gebonden toezicht

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal controles - lokaal	1.320	1.353	103%
Aantal controles - regionaal	419	430	103%

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Urenbesteding controles - lokaal	38.687	35.652	92%
Urenbesteding controles - regionaal	6.000	7.860	131%

2.2.1.2. Niet-inrichtinggebonden toezicht/controles

Naast het toezicht op vergunningplichtige inrichtingen, voeren we ook niet-inrichtinggebonden toezicht uit. Dit betreft controles op milieubelastende activiteiten die plaatsvinden buiten specifieke bedrijfslocaties om, zoals illegale lozingen, afvalverbranding of dumpingen in de openbare ruimte. Dit type toezicht is essentieel voor de handhaving van milieuwetgeving op locaties waar geen vergunningplicht geldt, maar wel milieuschade kan optreden.

Tabel 5 Niet-inrichtinggebonden toezicht

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal meldingen	2.527	2.196	87%
Aantal controles	505	494	98%
Verhouding controles op meldingen	20%	22,5%	
Aantal uren besteed aan meldingen	3.361	2.852	85%
Aantal uren besteed aan controles	2.022	1.518	75%

Het aantal afgehandelde meldingen was lager dan begroot, waardoor de uren die we hiervoor nodig hadden ook lager uitvielen. Het aantal toezichtcontroles lag in lijn met de begroting, maar doordat we per controle gemiddeld minder tijd nodig hadden dan begroot, viel de totale urenbesteding lager uit. Bij zowel bij de fysieke als de administratieve controles constateerden we overtredingen.

De meeste overtredingen bij asbestverwijdering lijken te ontstaan vanuit de wens om tijd en/of kosten te besparen. Landelijk is daarnaast bekend dat er bij de oplevering van asbestverwijdering in sommige gevallen sprake is van onvolledige of onjuiste rapportages, waarbij opzettelijke misleiding niet wordt uitgesloten. Ook in Friesland zijn meerdere gevallen vastgesteld waarin na afronding van sanering alsnog asbestresten werden aangetroffen. Deze signalen maken duidelijk dat blijvend en scherp toezicht op dit thema noodzakelijk is. Daarom blijven wij inzetten op zowel fysieke als administratieve controles en zal het toezicht hierop verder worden aangescherpt.

Bodemtaken

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet kwamen het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) en de Wet Bodembescherming (Wbb) te vervallen. Daarnaast verschoven er taken van de provincie als bevoegd gezag naar de gemeenten. In de begroting van 2024 zijn aannames gedaan over de wijzigingen op het gebied van de bodemtaken. In de praktijk zien we dat met name de reguleringstaken op het gebied van bodem voor gemeenten te ruim zijn ingeschat. In werkelijkheid realiseerden we 60 procent van de reguleringsuren en 75 procent van de toezichturen. Dit wil niet zeggen dat er werk is blijven liggen. De afwijking komt door een te hoge begroting.

Een werkgroep die zich bezighoudt met de input voor volgende begrotingsjaren heeft dit onderwerp meegenomen. Op basis hiervan stellen we de begrote uren voor gemeentelijke bodemtaken naar beneden bij.

Tabel 6 Overzicht bodemtaken

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal uren besteed aan reguleringstaken	13.573	8.107	60%
Aantal uren besteed aan controles	8.872	6.618	75%

2.3. Regulering

We handelden in 2024 in totaal 1.348 meldingen af, waarvan er 1.114 betrekking hadden op de Omgevingswet. Dit is ongeveer 275 procent meer dan in 2023. Deze toename is met name het gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voorheen konden meldingen gebundeld worden. Onder de Omgevingswet moet voor elke milieubelastende activiteit (MBA) een afzonderlijke melding worden ingediend.

Daarnaast handelden we 251 vergunningen af, waarvan er 39 betrekking hadden op de Omgevingswet. Dit is ongeveer tien procent lager dan in 2023. Deze daling sluit aan bij de landelijke trend van minder vergunningaanvragen onder de nieuwe Omgevingswet. De exacte oorzaak is moeilijk te bepalen, maar mogelijke verklaringen zijn de invoering van leges voor milieuvergunningen en het feit dat er nog veel aanvragen onder de oude wetgeving (Wabo) zijn ingediend, waardoor de aanvragen onder de Omgevingswet later op gang kwamen.

Tot nu toe ligt de gemiddelde urenbesteding per melding onder de Omgevingswet duidelijk lager dan onder de Wabo. Dit komt vermoedelijk doordat meldingen nu per milieubelastende activiteit (mba) worden ingediend en hierdoor minder omvangrijk zijn. Daarnaast lijkt het zo te zijn dat bij vergunningverlening onder de Omgevingswet gemiddeld minder tijd is besteed aan een vergunning. Gezien het relatief lage aantal vergunningen kan dit beeld nog wijzigen.

Tabel 7 Aantallen meldingen en vergunningen 2024

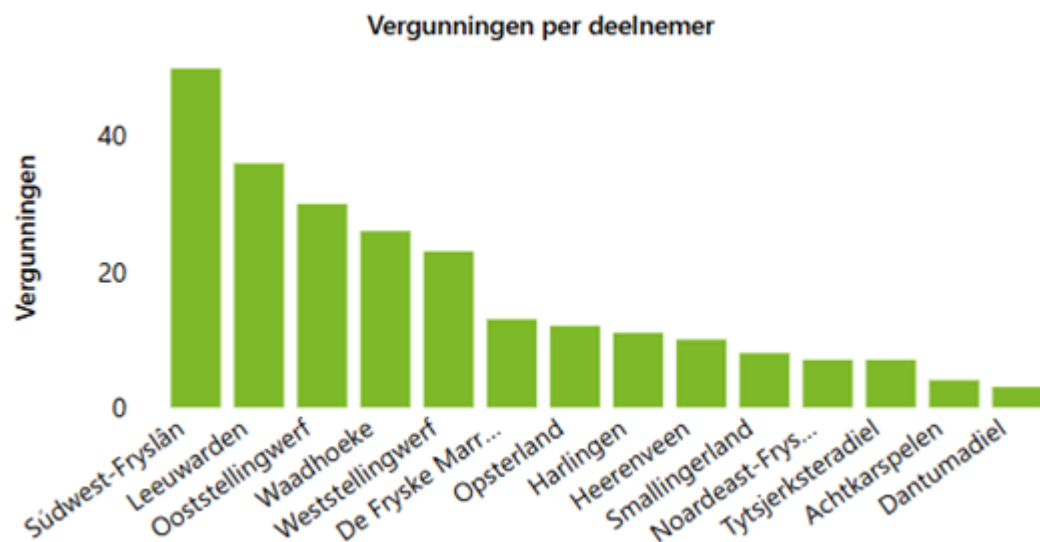
Type	2024	2023	Percentage
Meldingen	1.348	448	276%
Vergunningen	251	279	90%

Als we kijken naar de locaties waar de vergunningen zijn aangevraagd (figuur 1), valt het op dat er geen vergunningen zijn aangevraagd op de Waddeneilanden.

Figuur 1 Afgehandelde vergunningen

Figuur 1 locaties vergunning aanvragen

Figuur 2 Vergunningen per deelnemer

2.4. Ketentoezicht (regionaal uitgevoerd)

Sinds 2024 zetten we meer in op analyse- en informatie gestuurd werken. Voor ons ketentoezicht was 2024 in dit kader een belangrijk overgangsjaar. De organisatie van het ketentoezicht onderging een professionaliseringsslag met de aanstelling van een data-analist en een coördinator ketentoezicht. Zij richtten zich in 2024 met name op de thema's bodem, asbest en afval/agrarisch, met een begroting van 5.440 uur. Wij willen het ketenprogramma hiermee verder versterken en de rol ervan in het handhaven

van de milieuwetgeving optimaliseren door een gerichte en efficiënte aanpak van ketenonderzoek, samenwerking en communicatie met handhaving.

Betrouwbare data vormt de basis voor effectief ketentoezicht. Het verbeteren van datakwaliteit is onderdeel van Pijler 3 van het IBP VTH-stelsel. Omdat het inzichtelijk maken van ketens op basis van analyses een belangrijk onderdeel is van het ketentoezicht, moet de data die we hiervoor gebruiken beschikbaar en valide zijn. Het is dus van belang dat hier voldoende aandacht naar uitgaat.

Tabel 8 Urenbesteding ketentoezicht 2024

Omschrijving	Uren gepland	Uren gerealiseerd	Percentage
Ketentoezicht – uren	5440	5849	107.5 %

De ureninzet voor ketentoezicht viel hoger uit dan begroot, maar droeg direct bij aan de versterking van het risicogericht toezicht en de ontwikkeling van het ketentoezicht. Door de extra inzet zijn onder meer ketenrisico's scherper in beeld gebracht, is de samenwerking met ketenpartners geïntensiveerd en zijn toezichtstrategieën beter afgestemd op gezamenlijke risicoanalyses. Een specificatie van de gerealiseerde uren voor ketentoezicht vindt u in tabel 8.

De eerste ketenanalyses zijn afgerond voor onder andere de meest risicovolle bodembedrijven in Friesland en we voerden operationele analyses uit om beter inzicht te krijgen in de risicoindicatoren binnen een bedrijf. Daarnaast voerden we een probleemanalyse uit rondom tijdelijk mestopslag (mestzakken). Deze analyses helpen ons de risicosectoren voor toezicht beter te prioriteren.

Zo hebben we het containerproject asbest voortgezet, waarin we via terugzoekonderzoek op basis van bronnen zoals het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA), de asbestdakenkaart en het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS), adressen opsporen waar vermoedelijk illegaal asbest is gesaneerd. Deze locaties zijn bezocht en waar nodig is een handhavingstraject gestart. In totaal controleerden we 51 adressen en stelden we bij 19 controles ernstige en onomkeerbare overtredingen vast. Vanwege de aard van de overtredingen zijn deze ingeschaald in categorie B3 of C3 van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO), waarmee ze onder het strafrecht vallen.

Aanvullend verbeterden we de samenwerking met andere ketenpartners en omgevingsdiensten waardoor de opzet van ketentoezicht robuuster werd. Zo werkten we met de Omgevingsdienst Drenthe en Omgevingsdienst Groningen samen aan een gezamenlijke project rondom co-vergisters om meer inzicht te krijgen in de keten rondom co-vergistingsmaterialen. In 2024 namen we onder andere actief deel aan een ambtelijke werkgroep die zich verder over dit onderwerp boog. De samenwerking met andere omgevingsdiensten zorgde voor kennisuitwisseling en onderlinge afstemming. In 2025 is de evaluatie van het traject gestart, in overeenstemming met de betrokken deelnemers.

In 2024 zijn we begonnen met een onderzoek naar de toepassing van staalslakken die zijn vrijgekomen bij werkzaamheden aan de A32. Hierbij is bekeken of deze materialen op de juiste wijze zijn ontgraven, vervoerd, opgeslagen en toegepast. We zetten dit onderzoek voort zodat de uitkomsten kunnen bijdragen aan mogelijke vervolgacties, zowel richting handhaving als voor beleidsmatige afstemming met betrokken partijen.

We professionaliseren het ketentoezicht in 2025 verder door middel van een samenwerking met de Noordelijke omgevingsdiensten. We nemen al deel aan het noordelijk ketenoverleg (Overijssel, Drenthe, Groningen en Fryslân) aangezien ketentoezicht zich kenmerkt door ketens die provinciegrenzen overschrijden.

Tabel 9 Specificatie ketentoezicht

Onderwerp	Realisatie 2024
Analyse	1.551
Ontwikkeling en Coördinatie	1.493
Algemeen 2023	809
Asbest	764
Grondstromen (incl. kleischelpen)	350
Co-vergisters (project NOD)	284
F-gassen / koudemiddelen	149
Project staalslakken	123
Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA) 2024	93
NOA	89
Casuïstiek Toezicht	60
Uitloop 2022 CMC	42
Amice	28
WEEELABEX	14
Totaal	5.849

2.6. Collectieve taken

Collectieve taken zijn taken die we niet of nauwelijks kunnen toewijzen aan individuele deelnemers, maar die wel ten goede komen aan de uitvoering van de basistaken. Het programma voor de collectieve taken omvat hierom uiteenlopende activiteiten (zoals programmavorming en -monitoring, bedrijvenlijst en het milieu-alarmnummer). Tabel 10 betreft een specificatie van de collectieve taken. Ook het inwerken van nieuwe medewerkers valt conform het besluit van het algemeen bestuur op 27 oktober 2022 onder de collectieve uren.

De begrote collectieve uren zijn in 2024 aanzienlijk overschreden. De realisatie was 17.983 uren terwijl er 13.788 uren waren begroot. Hiervan waren 8.700 uren begroot voor het inwerken van nieuwe medewerkers (zoals besloten in het AB FUMO 27 oktober 2022). Het algemeen bestuur is hierover in 2024 verscheidene keren geïnformeerd, onder andere in de bestuurlijke halfjaarrapportage.

Maken we onderscheid tussen de inwerkuren en de reguliere collectieve uren, dan blijkt dat in beide gevallen meer uren zijn besteed dan begroot. Deze overschrijding hangt samen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Als gevolg hiervan traden begin 2024 namelijk veel nieuwe collega's in dienst bij de FUMO. Een groot deel van hen is trainee of zij-instromer en had gemiddeld meer opleiding en

begeleiding nodig dan een nieuwe (ervaren) medewerker. Daarnaast kwamen er nieuwe taken bij, zoals het monitoren en evalueren van de effecten van de Omgevingswet.

Vergelijken we het aantal inwerkuren over 2024 met dat van 2023, dan valt op dat met name het gemiddelde aantal benodigde uren voor zij-instromers is gedaald. Deze daling is voornamelijk te danken aan het feit dat we tijdens de inwerkperiode kritischer kijken naar het tijdschrijven. In situaties waarbij een zij-instromer al productief werk levert, registeren we dit niet langer onder 'inwerken' maar wijzen we het direct toe aan de desbetreffende zaak. Dit leidt tot een beter inzicht in besteedde uren, inzet en capaciteit.

De benodigde inwerkuren voor een trainee/young professional zijn lager omdat het inwerkprogramma voor hen in 2023 al is gestart en in 2024 is doorgelopen. De begeleiding neemt in de loop van de opleiding af en het aantal productieve uren neemt toe.

Tabel 10 Analyse inwerkuren

Categorie	Inwerkuren 2024	Aantal medewerkers	Gemiddeld per medewerker
<i>Trainee/ young professional</i>	3.199	14	229
<i>Zij-instromer</i>	2.407	15	160
<i>Nieuwe medewerker</i>	2.344	30	78
<i>Begeleiding</i>	3.319		
Totaal	11.269		

In de specificatie collectieve taken in tabel 10, zien we een aantal grote verschillen in de begrote en gerealiseerde uren. Met name in de categorieën gerelateerd aan het VTH-beleid zien we een achterstand in de gerealiseerde uren. Dit geeft echter een vertekend beeld, omdat de SPUK-gelden in 2024 door liepen waardoor we de inzet op het IBP VTH-beleid met andere middelen konden bekostigen. Voor het beheer en de aanpassing van het risicomodel VTH aan de Omgevingswet is de opdracht extern uitgezet. Hierdoor hebben we geen collectieve uren aan deze post besteed.

We besteedden in 2024 aanzienlijk meer uren aan werkzaamheden rondom de implementatie van de Omgevingswet dan we hadden begroot. De realisatie kwam uit op 1453 procent ten opzichte van de oorspronkelijke raming. Deze forse overschrijding zegt iets over de intensieve inzet die de invoering van de Omgevingswet in de praktijk van ons vroeg. Zo kunnen we de hoge realisatie deels verklaren door de complexiteit en breedte van de voorbereidingen en de betrokkenheid van meerdere afdelingen.

De begrootte uren zijn flink (399,7%) overschreden voor de kennisuitwisseling en overdracht. Deze uren worden gebruikt voor het organiseren van kennisbijeenkomsten door de FUMO waarbij het doel is om deelnemers actief te informeren over nieuwe ontwikkelingen en wetgeving. De overschrijding van deze uren is te herleiden naar het gebruik van twee codes die qua omschrijving erg op elkaar lijken. Hierdoor zijn er onbedoeld uren geschreven op deze post. Inmiddels is dit onder de aandacht en worden de uren op de juiste codes geschreven.

Daarnaast constateren we een achterstand in de gerealiseerde uren voor de actualiseringsplicht. Dit komt doordat deze uren onder de overhead zijn geboekt en daardoor niet zijn meegenomen in de collectieve uren. Het plan van aanpak voor de actualiseringsplicht is echter wel opgesteld.

Tabel 11 Specificatie collectieve taken

Omschrijving	Uren gepland 2024	Realisatie 2024	Percentage
<i>Inwerken</i>	8.700	11.269	129,5%
<i>Majeure vraagstukken, ontwikkelingen, innovatie en modernisering VTH - Deelname aan (landelijke en regionale) overleggen</i>	550	736	133,8%
<i>Bedrijvenlijst</i>	1.425	1.650	115,8%
<i>Kennisuitwisseling en kennisoverdracht</i>	200	799	399,7%
<i>Actualiseringsplicht</i>	250	71	28,5%
<i>Beheer en aanpassing risicomodel behorende bij VTH-beleid Fryslân aan Omgevingswet</i>	150	-	0,0%
<i>Digitale checklists</i>	50	56	112,0%
<i>Programmavorming en -monitoring m.b.v. data- en informatiesturing.</i>	300	522	173,9%
<i>Milieualarmnummer</i>	100	253	253,3%
<i>Plan van aanpak ZZS</i>	350	792	226,4%
<i>IBP VTH pijler 1 t/m 6</i>	500	-	0,0%
<i>Wijzigen VTH beleid basistaken</i>	250	46	18,5%
<i>Energietaken 2025</i>	200	190	94,8%
<i>Omgevingswet - monitoren en evalueren</i>	63	916	1453,2%
<i>Portal</i>	-	567	>100%
<i>Onderhoud software en meetapparatuur</i>	-	114	>100%
<i>Organisatie actualiteitendagen FUMO</i>	-	1	>100%
<i>Niet vooraf toegewezen</i>	700	-	0,0%
	13.788	17.983	130,4%

3. Monitoring en vervolg

Om verantwoording te kunnen afleggen over onze inspanningen en resultaten zijn het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is vastgelegd hoe monitoring en evaluatie vorm moeten krijgen zijn verschillende gegevens nodig. Een goede registratie van de activiteiten is daarom erg belangrijk. De gegevens moeten periodiek opvraagbaar zijn voor zowel managementdoeleinden (voortgang van de uitvoering) als voor periodieke verantwoording naar de deelnemers.

Om de beleidscyclus te sluiten, kijken we in dit hoofdstuk naar de resultaten van 2024 en evalueren we op welke aspecten we ons moeten focussen en verbeteren.

3.1. Monitoring

Het jaarprogramma VTH basistaken 2024 is uitgevoerd op basis van een risicogerichte aanpak. Dit houdt in dat we beschikbare middelen en capaciteit doelgericht inzetten op situaties met een verhoogd risico voor mens en milieu. Voorwaarde voor effectief risicogericht werken is het beschikken over actuele, betrouwbare informatie. Hiervoor hebben we in 2024 geïnvesteerd in het verbeteren van dataverzameling, het versterken van datagedreven werken en het vergroten van kennis en kunde binnen de organisatie.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet vroeg in 2024 veel aandacht. De nieuwe wetgeving bracht veranderingen met zich mee op juridisch en operationeel vlak. We hebben dan ook fors ingezet op het trainen van medewerkers en het aanpassen van onze werkwijzen aan het nieuwe stelsel. Tegelijkertijd trokken we nieuw personeel aan en investeerden we in kennisontwikkeling, zodat de organisatie beter is toegerust op het uitvoeren van haar taken binnen het veranderende wettelijke kader.

Een belangrijk aandachtsgebied binnen het risicogericht toezicht is het omgaan met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Deze stoffen vormen een aanzienlijk risico voor de gezondheid van mens en milieu. We voerden in 2024 controles uit bij geselecteerde bedrijven, die waren gericht op de aanwezigheid van ZZS in afvalwater. Deze controles bestonden uit het nemen en analyseren van watermonsters om de naleving van de regelgeving vast te stellen. De resultaten van 2024 onderstrepen het belang van actuele gegevens, deskundigheid en goede voorbereiding bij het uitvoeren van risicogericht toezicht. In het bijzonder bij complexe en milieugevoelige dossiers zoals ZZS.

In de tertaalrapportages is de voortgang van het jaarprogramma 2024 per deelnemer beschreven. Gedurende het jaar voerden we overleg met de deelnemer(s), bijvoorbeeld om na te gaan of bijstelling nodig was.

3.2. Vervolg

Met het jaarverslag VTH-basistaken 2024 informeert de FUMO de colleges van Burgemeester en Wethouders, Gedeputeerde Staten en het dagelijks bestuur van het Wetterskip over de resultaten van het jaarprogramma over 2024. Zij kunnen dit jaarverslag gebruiken voor het informeren van hun gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Wetterskip. Naast de deelnemers ontvangt ook de provincie Fryslân het jaarverslag, in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht.

De constatering en conclusies uit het Jaarverslag VTH basistaken Fryslân 2024 worden meegenomen in het opstellen van het uitvoeringsprogramma VTH Basistaken.

In de tweede helft van 2025 verschijnt de halfjaar-rapportage VTH basistaken 2025 met daarin de voortgang van het uitvoeringsprogramma VTH-basistaken 2025 over het eerste halfjaar.

4. Bijlage - Begrippenlijst

Begrip	Uitleg
AB	Algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling FUMO
Basistaken	De taken bedoeld in artikel 5.3, lid 4, Wabo, juncto artikel 7.1 en bijlagen IV van het Besluit omgevingsrecht (Bor), of, na inwerkingtreding van de Omgevingswet, de met die bepalingen corresponderende artikelen uit die wet (18.22 Omgevingswet jo 13.12 Omgevingsbesluit). Tot de basistaken behoren ook de daarmee samenhangende, adviserende en ondersteunende werkzaamheden
Bbk	Besluit bodemkwaliteit
Bor	Besluit omgevingsrecht
Brzo	Besluit risico's zware ongevallen
Collectieve taken	Niet aan een individuele deelnemer toe te rekenen andere taken dan bedoeld onder basistaak en plustaak die FUMO uitvoert in opdracht en ten behoeve van het collectief van de gezamenlijke deelnemers.
DB	Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling FUMO
e-MJV	Elektronische milieujaarverslagen
LAVS	Landelijk Asbestvolgsysteem
LHSO	Landelijke handhavingsstrategie
LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
MBA	Milieubelastende activiteit
Wabo	Wet algemene bepaling omgevingswet
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen